

บทคัดย่อ

ระบบเส้นประสาทอ่อน อัมพาตอ่อนปวกเปียกแบบเฉียบพลัน (Acute Flaccid Paralysis : AFP) เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการกวาดล้างโรคโปลิโอ ซึ่งมีความจำเป็นต้องดำเนินการเนื่องจากบางประเทศยังมีรายงานผู้ป่วยโรคโปลิโออยู่และโรคโปลิโอยังคงกลับมาระบาดใหม่ในบางประเทศที่ปลอดจากโปลิโอไปแล้ว เช่น อินโดนีเซียและทาจิกิสถาน การเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินระบบเส้นประสาทอ่อน AFP ตามเกณฑ์ขององค์การอนามัยโลก, ค้นหาเชื้อไวรัสโปลิโอสายพันธุ์ก่อโรค (Wild poliovirus) และประเมินความครบถ้วนของการรายงานผู้ป่วย AFP วิธีการศึกษาดำเนินการโดยเก็บข้อมูลผู้ป่วย AFP ทุกรายที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปีที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลทุกแห่งที่เป็นเครือข่ายโดยใช้แบบสอบถามผู้ป่วย AFP เฉพาะราย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม Microsoft Access ผลจากการเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP ของประเทศไทยในรอบ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๕) แสดงให้เห็นว่าอัตราป่วยด้วยกลุ่มอาการ AFP ในประชากรที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี แสคนคนอยู่ระหว่าง ๑.๕๘-๒.๓๖ ร้อยละของการเกิดอาการผู้ป่วย AFP ที่ถูกต้องตามเกณฑ์อยู่ระหว่าง ๖๗.๒-๗๙.๗ ร้อยละของการสอบสวนผู้ป่วย AFP ภายใน ๔๘ ชั่วโมงหลังพบผู้ป่วยอยู่ระหว่าง ๖๖.๐๓-๗๑.๖๙ ร้อยละของการติดตามผู้ป่วย AFP เมื่อครบ ๖๐ วันอยู่ระหว่าง ๗๓.๑๘-๙๑.๖๑ ความครบถ้วนของการรายงานผู้ป่วย AFP รายสัปดาห์อยู่ระหว่าง ๘๔.๘๙-๙๙.๖๑ และความทันเวลาของการรายงานผู้ป่วย AFP รายสัปดาห์อยู่ระหว่าง ๘๔.๘๘-๙๙.๔๖ ผลการแยกเชื้อไวรัสสุญจรรย์ผู้ป่วย AFP ไม่พบเชื้อไวรัสโปลิโอสายพันธุ์ก่อโรค แต่พบเชื้อไวรัสโปลิโอสายพันธุ์วัคซีนจากผู้ป่วย ๔๕ ราย และพบเชื้อไวรัสระบบทางเดินอาหารที่ไม่ใช่โปลิโอจากผู้ป่วย ๘๐ ราย ผลการประเมินความครบถ้วนของการรายงานผู้ป่วย AFP ในรอบ ๕ ปีพบผู้ป่วย AFP ที่ไม่ได้รายงานเข้าสู่ระบบการเฝ้าระวังร้อยละ ๑๗.๗๒ ของผู้ป่วยที่รายงานเข้าสู่ระบบเฝ้าระวังปกติไปแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้โรคโปลิโอกลับมาระบาดในประเทศไทยอีกครั้ง ระบบเฝ้าระวังผู้ป่วย AFP จะต้องถูกดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : โรคโปลิโอ, ระบบเส้นประสาทอ่อน, การสอบสวน, ประเทศไทย

Abstract

AFP surveillance is one strategy of polio eradication program which was necessary to conduct because of poliomyelitis still reported in some countries and became re-emerging disease in some free poliomyelitis countries such as Indonesia and Tajikistan. Objective of AFP surveillance is to evaluate AFP surveillance system according to WHO criteria, search for wild poliovirus in AFP cases and evaluate completeness of AFP reporting. Study method conducted by using AFP case investigation forms to collect data from AFP cases under ၁ၕ years who taking treatment in every hospitals of surveillance network and making AFP data analysis by using Microsoft Access. Key AFP surveillance indicators in Thailand during ၂၀၀၈ - ၂၀၁၂ showed ၀.ၕ၈ as minimum AFP rate/၁၀၀,၀၀၀ under ၁ၕ years and ၂.၈၁ as maximum rate. The percentage of two adequate stool collection was between ၁၅.၂ - ၅၈.၅ in the past five years. It indicates between ၁၁.၀၈ - ၅၈.၁၈ % of AFP cases were investigated within ၄၈ hours of receiving report and ၅၈.၀၈ - ၈၈.၁၈ % of them were followed - up at ၁၀ days after onset of weakness. AFP weekly report (zero report) showed ၈၈.၈၈ - ၈၈.၁၈% of completeness and ၈၈.၈၈ - ၈၈.၁၈ % of timeliness. Wild poliovirus was not isolated from stools of AFP cases but the result of virus isolation presented ၄ၕ Sabin -like polioviruses and ၈၀ non - polio enteroviruses. AFP completeness evaluation revealed ၈၈.၅၂ % of missing AFP cases who were not reported to surveillance. To ensure that polio will not be re-emerge in Thailand, AFP surveillance system has been continuously strengthening.

Keywords : Poliomyelitis, surveillance, investigation, Thailand